

“VOORTPLANTING DES GELOOFS EN H. KINDSHEID”

Fons Heijns

Inleiding

In bijna iedere parochie was vroeger - en vaak ook tegenwoordig nog - een missiecomité actief ter ondersteuning van het werk in de missie. Ouderen konden toen lid worden van het missiegenootschap met de welluidende naam 'Voortplanting des Geloofs'. Deze organisatie werd in 1822 in Lyon opgericht door Pauline Jaricot.

In onze parochie gebeurde dat waarschijnlijk vóór of in 1855 (eerste vermelding opbrengst collecte), zoals blijkt uit het register, dat in het bezit is van het Parochieel Missiecomité.

Daarin lezen we: *"Register van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs en der H. Kindsheid, het eerste heeft vroeger bestaan, het laatste is opgericht in 1858 den 30 Jan. "*

Het Genootschap van de H. Kindsheid werd in 1843 door mgr. Ch. De Forbin-Janson, bisschop van Nancy, in Parijs opgericht om ook het missiebewustzijn bij kinderen tot en met 12 jaar (lagere schooltijd) te vormen. In Nederland werd de H. Kindsheid door mgr. Zwijzen, de apostolisch vicaris van Den Bosch, opgericht in 1849. In onze parochie gebeurde dat op 30 januari 1858.

De kinderen moesten een paar cent per maand betalen als contributie en dagelijks een weesgegroet bidden met een gebedje voor de arme heidenkinderes. Het verzamelde geld werd afgedragen ten bate van de kinderen in de missielanden. Bij sommige mensen thuis en op de meeste toonbanken van winkels stonden spaarpotjes (missiebusjes) voor hetzelfde doel. Als de kinderen de lagere school verlieten, konden ze toegevoegd lid van de H. Kindsheid worden. Werden ze 18 jaar, dan werden ze over het algemeen lid van het Genootschap tot "Voortplanting des Geloofs".

De H. Kindsheid in de parochie werd geleid door zelatrices, die ook de contributie ophaalden.

In 1938 bijvoorbeeld bedroeg deze contributie in onze parochie fl. 0,30 per jaar en het abonnement op het tijdschrift De Kleine Apostel fl. 0,10 per jaar. Wegens het verbod voor het ophalen van contributies werd het werk tijdens de Tweede Wereldoorlog voor de zelatrices erg bemoeilijkt. Het bedrag van de vrijwillige bijdragen werd toen via het offerblok van de kerk bijeengebracht.

Herinnering aan het
100-jarig bestaan van het
Pauselijk Genootschap
der H. Kindsheid

1843 — 1943

Gevierd op 30 Mei 1943
te Houthem-St. Gerlach.

Kinderen, bidt iederen dag het
Kindsheidgebed:

„Heilige Maagd Maria, bid
voor ons en voor de arme
heidenkinderen“
en één Wees Gegroet.

K 2409

De Kindsheid was tot aan de Tweede Wereldoorlog hier bijzonder actief, getuige de aantekeningen in het register, dat eindigt in oktober 1944, toen kapelaan H. Vliegen het overdroeg aan zijn opvolger kapelaan van Amstel.

Op 30 mei 1943 werd het 100-jarig bestaan herdacht van het Pauselijk Genootschap der H. Kindsheid. In het verslag van kapelaan Vliegen lezen we *"Na het lof werd de kinderzegen gegeven. Er werd een collecte gehouden voor de vrijkoop van 'n slaafje en slavinnetje — die Gerlach en Maria — zullen genoemd worden. De collecte bracht fl. 40 op. Er werd ook een herinneringsplaatje uitgegeven van deze dag, die wel geslaagd is. Jammer dat we wegens de oorlog geen missieoptocht konden houden. Na afloop werd aan ± 175 kinderen het scapulier opgelegd."*

Kindsheidoptochten

Vanaf het begin van de 20^e eeuw, maar vooral vóór de Tweede Wereldoorlog werden er in veel plaatsen (jaarlijkse) optochten georganiseerd, waarin de kinderen verkleed al missionaris, missiezuster, neger, chinees of indiaan meeliepen.

In onze parochie werd de eerste optocht georganiseerd in 1934. Burgemeester P. Hens verleende op 7 september 1934 vergunning tot het houden van een Kindsheidoptocht op zondag 9 september. Deze optocht werd in alle opzichten geslaagd genoemd. De stoet werd op het schoolplein van de St. Gerlachusschool geformeerd, onder leiding van de hoofdzeltatrice Pauline Geuskens. Aan het hoofd van de stoet liepen twee roodhuiden, gevolgd door de St. Jansgroep met Jezus en St. Janneke, de bewaarschool, de fanfare St. Gerlach, de schooljongens, de St. Elisabethsgroep, Chineesjes, Pausgroep (paus, kardinalen en pauswachters), St. Gerlachusgroep (St. Gerlach predikt de boetvaardigheid), inlandse vrouwen, H. Theresiagroep en de nikkertjes met een centenwagen. De zusters van Vroenhof en de KJV-ers hadden voor de kleding e.d. gezorgd.

De optocht ging via de Provinciale Weg, Kerkstraat, Onderstestraat, St. Gerlachstraat, Provinciale Weg (over de Kamp) naar de kerk, waar een plechtig lof werd gecelebreerd. De opbrengst bedroeg ruim fl. 50.

Kindsheidoptocht 1934
Paus (Albert van Caldenborgh)

Kindsheidoptocht 1934 : (Bisschops)

Kindsheidoptocht 1934
H. Elisabeth (Charlotte Mattonet)

Kindsheidoptocht 1934
(Bertien Mullenaers)

Kindsheidoptocht 1934
Roodhuid (Hub Silverentand)

1934: Zelatrice (Fien Lodewick)

Op zondag 1 oktober 1939 was er weer een Kindsheidoptocht, waarin de meisjes meeliepen met de missievlag. Ver over de 200 kinderen, verkleed als aartsengelen, engelen, apostelen, heiligen, soldaten, pausen, kardinalen, bisschoppen, paters, zusters en de H. Familie namen er aan deel.

Kindsheidoptocht 1939: Missievlag

Kindsheidoptocht 1939:
Paus (P. Willems), Kardinaal (Jacq. Thewissen), juffr. Ubachs

Kindsheidoptocht 1939

Guus Jacobs, Jefke Zurstrassen en Paula Suijlen. Johannes de Doper (Rob Ubachs)

Kindsheidoptocht 1939:

Missiezusters (1. Mia Sleijpen, 2. Lies Pluijmen, 3. ...Latten, 4. Yvonne Curfs)

Kindsheidoptocht 1939: Inlandse vrouwen

Kindsheidoptocht 1939: Missieschool (onderwijzeres: Jo Geuskens)

Kindheidsoptocht 1939:
Missionarissen (1. Willie Heijnen, 2. Jan Schümmer, 3. Miel Curfs)

Kindheidsoptocht 1939: Inlandse priesters en zusters (1. Inge Zimmerman, 2. Veva Genders, 3. Wilie Brouns, 4. Pierre Reijntjens)

Zoals hiervoor al werd vermeld, werden tijdens de oorlog geen optochten gehouden.

Persoonlijk kan ik me nog herinneren dat voor de missie ook oud-papier en zilverpapier werd ingezameld. Het oud-papier werd tijdelijk opgeslagen in de kelder van de familie Brands-Geuskens. In de jaren vijftig werden de groepen bij de familie Brands-Geuskens (nu woning van Raymond Lodewick) in de kleren gestoken. Tijdens de optocht liepen de kinderen verkleed of geschminkt als priester, non of neger mee.

Bijgaande foto's zijn gemaakt tijdens een van de laatste optochten, zo rond 1957/1958. De laatste Kindheidsoptocht vond midden jaren '60 plaats. Dus iets meer dan honderd jaar na de oprichting van de H. Kindsheid in Houthem!

Kindsheidoptocht ca. 1957/1958 : Hier de groep priesters, kardinalen en de paus.
Lei Bielders, Frans Caelen, Hub Braeken, Giel Schoenmaekers, Joke Heijns,
... Coenjaerts, Fons Heijns, Hub van Loo, Jo Heijns.

Kindsheidoptocht ca. 1957/1958 : Marjo Bours, Els Curfs, Tiny Gelissen, Bernadette Brands. Knielend: Jeanne Willems.

Kindsheidoptocht begin jaren '60 :, Jetje Wijnands, Tiny Sleijpen,Bielders, Marij Frijns, Truus Stijnen, ... Coenjaerts (?), knielend: José Jacobs

Beschrijving van het register

In dit register werd in eerste instantie aangetekend wat de ledencollecte elk jaar opbracht, te beginnen bij het jaar 1855, toen werd 53-66 Cens ned opgebracht door de leden van het Genootschap tot "Voortplanting des Geloofs", in 1856 61-78 cens, in 1857 130 francs, in 1858 108 francs en van het jubilé 65 francs. Voor het eerst werd in het oprichtingsjaar 1858 de opbrengst van de H. Kindsheid vermeld: 71½ franc.

Later werd ook de opbrengst van collectes voor het bisdom, het heilig graf, de St. Pieterspenning, voor "den doofstommen kapelaan (?)" (later: voor de doofstommen en voor de kapelaan, apart), de pastoor en de St. Josephpenning vermeld.

Vermeldenswaard is de opbrengst van 1866: *"In 1866 heeft de H. Kindsheid opgebracht 113 francs waarbij 50 francs van een braaf kind van 81 jaar."*

In 1876 werd de opbrengst in zowel guldens als francs vermeld: bijv. Voortplanting des Geloofs 67 gulden, in francs 136-70, Kindsheid ruim 42 gulden in francs 85-80 francs.

Vanaf 1899 t/m 1917 werd ook weer de opbrengst van de collectes per kern vermeld. Daarna was er schijnbaar een apart notaboekje waarin de opbrengsten vermeld werden.

Kapelaan C. Hoho ondertekende jaarlijks, vanaf 1902 t/m 1908, het register. De opbrengst van de tweemaandelijksse collecte werd jaarlijks overgedragen aan de pastoor of aan de deken.

Kapelaan H. Backhaus droeg de opbrengst van de collectes in april 1916, 1917 en 1918 over aan de pastoor.

Toen kapelaan J.L.A. van Oppen op 8 december 1920 het register overnam, werden daarin alleen maar de namen van de ingeschrevenen en het eindbedrag vermeld, vanaf 1921 onder kapelaan Durlinger werden alleen de namen vermeld.

Kapelaan H. Hanöver nam het register op 26 november 1927 van hem over. Hij vermeldde de namen van de zelatricen, het kassaldo per kern, de namen van de ingeschrevenen en de opbrengsten per buurt. Het saldo op 1 januari 1928 bedroeg 92,41½ gulden.

Lijst van ingeschreven meisjes en jongens in 1858

In 1858, het jaar van oprichting van de H. Kindsheid, werden de namen van de ingeschreven meisjes en jongens in het register genoteerd.

Het ging om de volgende meisjes:

Philomene Sleijpen, Anna Cobben, Mina en Maria Crolla, Maria en Eijgenie Schoenmaeckers, Josephina en Hubertina Willems, Hubertina Slijpen, Helena Habets, Josephina en Maria Boosten, Constance en Agnes Van Sintfijt, Annet en Monica Maas, Josephina en Maria Roosenboom, Antoinetta en Maria Weusten, Helena Albers, Elisabeth Aalbers, Massa (?) en Hubertina Guillaume, Hubertina Prikken, Hubertina Reintjes, Trinet Steins, Maria en Sophia Kleuters, Mina Reindjes, Mina Maas, Hubertina en Catharina Willems, Josephina Hendriks, Gertrudis de Hoen, Elisabeth Willems, Hubertina Huitz, Mia Mulders.

De volgende jongens:

Joannis Kleuters, Louis Schoenmaekers, Joannes Schouteten, Alphonsius en Joseph Crolla, Theodorus Akkermans, Joannes en Mathias Kurfs, Thomas Prikken, Frans de Hoen, Joseph en Hubertus Erkens, Hubertus Schouteten, Hubertus en Arnoldus Honnée, Joseph Gerrards (?), Christiaan Stevens, Joseph de Hoen, Willem en Hubert Hunen, Hendrik Reindjes, Antonius Colleij, Hubert Steins, Pieter Koomans, Alphonse Geuskens, Joannes Slijpen, Joseph Ramakers, Joannes Jaspers, Gerardus Willems, Joseph Roosenboom, Ferdinandus Urlings, Joannis Habets, Pieter en Hubert Nijsten en Joannes Habets.

Deze kinderen zaten op het einde van januari 1858 op de school in Houthem.

Daarnaast gaven zich nog de volgende kinderen op:

Maria, Henri, Anna en Zoë Oldeneel, Carolus van der Maasen, Philomena en Anna Maria Linsen, Hubertus Kleuters, Rosalie en Jolie (?) Van Sint Fijt, Elisabeth Huits, Willem Kuipers, Elisabeth Huenen, Minalie Roozenboom, Hubertina Otermans, Josephina Haesen, Hubertina Kleuters, Hubertina, Anna Catharina Stevens, Maria Catharina Hendriks, Helena en Philomena Hendriks, Maria Gertrudis Geraerds, Anna Catharina en Philomena Limpens, Pauline en Alphons Geuskens, Elisabeth Ramakers, Mathias en Christiaan

Curfs, Joannes Cobben, Genoveva Crolla, Marie Massot, Pieter Schouteten, Pieter Vaessens, Helena Bisschops, Godefridus Brouwie, Hubertina Kurfs, Joannes Erkens, Joannes Maas, Willem Wetzels, Joannes Mullenauers, Wijnandus Rijndjens, Elisabeth Anna Hubertina Smeets, Caspar Kallenberg, Agnes Philippi, Catharina Vlekken, Joanna Philomena Evers, Gertrudis, Elisabeth, Anna Maria en Theodorus Jaspers en Servatius Maas.

Verder kinderen uit Berg en Terblijt die in Houthem naar school gingen:

Joannes, Joannes Stassen, Hubertus Claessens, Antonius en Christiaan Curvers, Alexander Huinen, Petrus Lameriks, Petrus Noben, Willem Hendriks, Hendricus Lerou (?), Barbara Huinen, Hubertina Hendriks.

Onduidelijk is of de volgende kinderen ook uit Berg en Terblijt kwamen:

Louis en Lira (?) Vaassens, en Pieter, Lambertus en Gertrudis Wijnands.

Om de inschrijvingen in 1858 compleet te maken:

In april werd Albertus Cornelij ingeschreven, in mei Maria Anna Hubertina, Hubertus en Hubertina Christina Geuskens en in oktober: Joannes Arnoldus, Maria Catharina, Elisabeth en Hubertina Jennekens (allen uit Schimmert) en Maria Huinen.

In de loop van de volgende jaren werden de namen in het register bijgehouden en verschenen er bekende en minder bekende Houthemse namen en was de schrijfwijze van de familienamen beter.

Lijst van ingeschreven kinderen in 1942

De laatst genoteerde complete ledenlijst in het register heeft betrekking op het jaar 1942. Deze lijst is bijzonder interessant vanwege het feit dat daaruit valt af te leiden hoe de samenstelling van de gezinnen was en waar deze gezinnen ongeveer woonden. Deze lijst is daarom integraal overgenomen. Opmerkelijk is dat diverse voornamen van kinderen ontbreken of fout zijn.

- St. Gerlach

Bertien en Jefke Moobers, Nico Diddens, Tiny en Jean Plusquin, Paula, Els, Gerlach, Yvonne en Emile Curfs, Leny en Jan Frissen, Hub Schoenmakers, Jef, Netteke, Pierre, Gerlach, Maria, José en Jean Soons, Jefke en Julianne Knips, Jeanneke Heijnen, Anny en Mia Mevis, Rieta Straeten, Corry, Sjef en Lieske Habets, Leny, Jan, Trees en Willy Quaadvlieg, Nelly en Toke Pluijmen, Joh., Tonny en Agnes Walschot, Willy en Bertien Hollanders, Hubert, Piet en Paul Frijns, Willy en Agnes Arbeel, Pierre Mulleneers, Guus, Lambert en Octavie Broers, Lieske, Mien en Jefke Pluijmen, Jan en Anny Voncken, Hub, Jan en Willy Schoenmakers, Hub, Lies, Jef, Willy, Piet, Nico, Mia en Anny Erens, Corry, Marten, Piet en Fienneke Teheux, Marianne, Marga, Walther, Werner, Leny en Hannelore Zimmermann, Lies, Tiny, Jef, Pierre en Gerard Jongen, Agnes Smeets, Jef, Gerard, Frans, Guill, Mia, Anny, Bertha en Willie Harren, Mia en Nelly Pluymakers, Hubert, Willy, Mia, Leo, Jean, Tony en Anny Brouns, Maria, Mathieu, Agnes, Johan en Frans Braeken, Fien, Marie en Hubert Kusters, Frans, Leo, Tiny en Peter Heijnen, Madeleine, Julia en Yvonne Crombach, Theo van der Smissen, Pierre en André Bemelmans, Pierre, Julia en Harry Willems, Jo, Els en Jefke Geuskens, Lieske Willems, Marie, Jan en Harry Curfs, Milene, Theo,

Irene en Theophiel Coonen, Leny, Gerlach, Jan, Willy en Maria Senden, Henk Wakkers, Louis, Jan, Jef en Lieske Bielders, Bertie, Loulow, Mimy en Leo Janssen, Leo Wijnands, Lilly, Jacqie en Mia Moonen, Paul en Els Geuskens, Lieke, Bertie en Joke Mulleners, Emmy Sleijpen, José en Hermine Gielen, Netteke en Robert Ubachs, Walther Martens, Johan, Pierre, Gerlach, Jef, Willy en Leo Reijntjens, Mien Houben, Jacq, Jan, Mia, Tony en Giel Limpens.

- **Strabeek**

Mia Kisters, 3 kinderen Notten, Bertien en ... Janssen, Josephine Kleuters en André Bisschops, Angeline en Jefke Philippi, Jeng, Harry, ... en ... Silvertand, Jacq, Gerda, Hub, Mia, Martha en Fieneke Thewissen, Willy, Fieneke, Jean, Eugene, Els en ... Notten, Jan en Ineke Schümmer, 6 kinderen Rooden, Jef, Mia, Tony, Hub en ... Ackermans, Leen, Marie, Lies, Jan, Jo, Anny en Gerlach Reijntjens, Lieske, Mia en Jefke Meijers, 3 kinderen Habets, Charlotte Mattonet (Erens), Marie, Johan, Pierre en Leo Wijnands, 2 kinderen Sieben, Tiny, Wim en Mien Thewessen, 1 kind Hermans, 6 kinderen Brands, 1 kind Frijns, Louise Hendrix, Berke, Anny, André en 4 kinderen Brands-Lucassen, 2 kinderen Kleijnen, 1 kind Meulenbroek, Willy, Leo, Pierre en 4 kinderen Habets.

- **Vroenhof**

Mia, Marguerete, Willy, Gerry, Paula en 1 kind Boreas, Martin, Marie, Wily en 1 kind Pluijmaekers-Boreas, Fieke, Trees, Pauline en Theo Krutzer, Willy, Fieneke en 2 kinderen Heijns, Jan, Wim, Pierre en Hubert Senden, Juliëtte Schrooders-Beckers, Anna Duchateau, Nico en Jean Ronckers, Jan, Jeu, Theo en Maria Voncken-Stassen, Lucas, Maria, Julia, Jan, Marcel en Pierre Frissen-Vaessen, José en Jefke Cerfontaine, Jeng en Mia Sleijpen-Schrooders, Mia en 2 kinderen Biermans, Ria, Lambert en Catrien Vrijens (?), Gerda, Jeanneke en 2 kinderen Caelen, Treesje Bisschops, Julke Frissen-Schijns, 3 kinderen Willems, Willy, Paul, Theo, Marie-José, Robert, Georg en Maria Curfs-Debie, Anny, Leny, Piet, Wies en Joke Suijlen, Theo, Mia, Lieske en Joke Heijns, Mathieu en Rosalie Frissen, Anny Goijen, Willy, Joke en 1 kind Gelissen, Anna, Jean, Tony, Vera en Tiny Genders, Miép, Nico, Johan en Emmy Bielders, Willy, Paula, Miet en Theo Schrooders, Jenny Laeven, Eddy Muyres, Trees, ... en Theo Crutzen, Jo van Hees, Gerlach, Anne-Marie en 3 kinderen Vrancken, Charles, Yvonne, Oscar, Leny en Tonny Curfs-Beckers, Mia, Max, Guus en René Jacobs, Frans, Anny, Willy, Dom. en Gerlach Odekerken, Gerda en Jefke Bremer, Frans, Jo, Bennie, Mathieu en Giel à Campo, Mieteke en Frans Schrooders, 1 kind Meertens, Anny en Tiny Franssen, Mathieu, Jeanneke, Tilke en Charles Hendriks, Jefke, Frans en Pierke Bergsteijn.

In totaal per 1 juli 1942: 129 huisgezinnen met 390 kinderen, waarvan in Vroenhof 132, St. Gerlach 168 en Strabeek 90.

In oktober werden nog ingeschreven: Marinus en Maria Suijkerbuijk en Marjoke Brands-Geuskens.

Kindsheidoptocht 1934
Directeur, hoofdzeltatrice en zeltatrices

Zeltatrices

In 1898 verschenen voor het eerst de namen van zeltatrices. Hieronder een overzicht:

Jaar	Houthem	St. Gerlach	Strabeek	Broekhem
1898	Teresia Reintjens en Maria Erkens	Maria Curfs en Sophie Geuskens	Elise Willems en Rosalie Roebroeks	Marie Weusten en Hubertina Bremen
1907	Anna Borghans en Hubertina Curfs	Marie en Elise Curfs	Sopie Willems en Rosa Roebroeks	Marie Smeets en Agnes Speessen
1909	Hubertina Curfs en Anna Willems	idem	idem	Idem
1920	Gertrudis Speesen en Maria Bielders	Maria Frissen en Mathilde Voncken	Maria Hermans en Angeline Philippi	Bertha en Maria Reijntjes
1927	Maria Hermans en Maria Voncken	Pauline Philippens en Pauline Sleijpen	Bertha Braeken en Lies Sieben	Rika Steijns en Anna van Aken
1928	idem	idem	idem	Anna van Aken en Maria Dolmans
1929	Anna Duchateau en Annette Reijntjens	idem	idem	idem
1931	 Crutzen en Mia Sleijpen	Gertha Hanssen en Louis Suijlen	Corry Habets en Bertha Braeken	Tina Keijdenier

Tengevolge van de oprichting van het rectoraat Broekhem werd op 1 april 1931 in dat gedeelte van de parochie een afzonderlijke afdeling opgericht onder leiding van rector B. Janssens.

I.p.v. An Reijntjens werd in Vroenhof Anna Quax als zelatrice aangesteld in januari 1931

Jaar	Houthem	St. Gerlach	Strabeek	Vroenhof
1932		Fien Lodewick en Leonie Bosch	Corry Habets en Lena Reijntjes	
1933	Math. Hendriks		Eug. Notten	Agnes Duchateau en Anna Hermans
1934	Pauline Geuskens (Hoofdzelatrice)	Leonie Bosch en Fien Lodewick	Lena Reijntjens en Tieneke Thewissen	Agnes Duchateau en Anna Hermans
1935	P. Geuskens ontving op haar verzoek m.i.v. 1 oktober 1935 ontslag	N. Reijntjens en Leonie Bosch	A. Wetzels en Tieneke Thewissen	idem
1936		L. Bosch en A. Wetzels	N. Thewissen en Riet Limpens	A. Duchateau en M. Bisschops
1938		Marie Curfs (koster) en Marie Curfs (post)	Tine Thewissen en Riet Limpens	Marthe Poswick en Truija
1939		idem	idem	Duchateau Marthe Poswick en Fien Voncken
1941/2		Marie en Els Curfs	Mien Thewissen en Geradine Rutten	Netta Reijntjens en Marthe Poswick
1943	Mej. Ahsmann (hoofdzelatrice)	Els Curfs en Lenie Senden	Charlotte Mattonet en Tinie van Kan G. Thewissen en L. Austen	Marthe Poswick en Paula Curfs

Bronnen:

- Register "Voortplanting des Geloofs en H. Kindsheid" (1855-1945) in bezit van Parochieel Missiecomité
- Het genootschap van de H. Kindsheid : De Kindsheidoptocht / Lei Haesen. In: Keerder Kroniek, IV, p. 131-134
- Website van KLAP (de Kleine Apostel) : <http://www.klap.net/klap150/geschiedenis.html>